

PAPER DETAILS

TITLE: MUHASEBE DERSİ ALAN ÖĞRENCİLERİN SOSYAL SORUMLULUK BAĞLAMINDA
YESİL MUHASEBE BAKIŞ AÇILARI VE FARKINDALIKLARI: ARTVIN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ
ÖRNEĞİ

AUTHORS: Sidika Kaya, Muhammed Ardiç

PAGES: 17-36

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3731435>

MUHASEBE DERSİ ALAN ÖĞRENCİLERİN SOSYAL SORUMLULUK BAĞLAMINDA YEŞİL MUHASEBE BAKIŞ AÇILARI VE FARKINDALIKLARI: ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Makale Bilgileri

Geliş Tarihi : 15.02. 2024
Kabul Tarihi : 22.10.2024
Türü : Araştırma Makalesi
DOI Numarası : 10.55322/mdbakis.1437618

Öğr. Gör. Sıdika KAYA*
Doç. Dr. Muhammed ARDIÇ**

Bibliyografik Bilgiler

Kaya, S., & Ardiç, M., (2025). “Muhasebe Dersi Alan Öğrencilerin Sosyal Sorumluluk Bağlamında Yeşil Muhasebe Bakış Açılırları Ve Farkındalıkları: Artvin Çoruh Üniversitesi Örneği” *Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi* (Yıl: 2025, Sayı : 74, Sayfa : 17-36) <https://doi.org/10.55322/mdbakis.1437618>

ÖZ

Çevre: hava, su ve toprak gibi alanları içine alarak, insanların ve diğer canlıların yaşamları boyunca etkileşimde bulundukları canlı ve cansız doğayı en geniş anlamıyla kapsayan bir kavramdır. Gittikçe azalan doğal kaynaklar ve doğal güzelliklerin olumsuz etkileri, insanları önlem almaya ve hatalarıyla yüzleşmeye yönlendirmiştir. Ayrıca, bu süreçte yeşili ve doğayı koruma bilinci oluşumu hızla artış göstermektedir. İşletmeler, üretim faaliyetlerinin çevre üzerindeki olumsuz etkilerini daha duyarlı bir şekilde takip etmek amacıyla yeşil muhasebe uygulamalarına başvurmaktadır. Bu araştırmanın temel amacı, muhasebe dersi alan üniversite öğrencilerinin yeşil muhasebe kavramına yönelik bakış açılarını ve farkındalıklarını belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda, anket yöntemiyle veriler toplanmış ve bu verilerin analizi SPSS paket programından faydalanılarak hazırlanmıştır. Analiz sonuçlarına

* Artvin Çoruh Üniversitesi, Şavşat Meslek Yüksekokulu, Sağlık Kurumları İşletmeciliği Programı, sddkatstn@artvin.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4879-8210, Tel: 05449298862

** Artvin Çoruh Üniversitesi, İşletme Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, Sağlık Kurumları Muhasebe ve Finansman Ana-bilim Dalı, ardic@artvin.edu.tr, ORCID: 0000-0001-8408-291X, Tel: 05306373775

göre, öğrencilerin yeşil muhasebe algısı alt boyutuna ait bakış açısı ve farkındalıklarının yüksek, yeşil muhasebe eğitimi alt boyutuna ait ifadelerle yönelik bakış açısının ve farkındalıklarının ise düşük olduğu tespit edilmiştir. Yeşil muhasebe konusundaki bakış açıları ve farkındalıkları incelendiğinde, yaşları daha büyük olan öğrencilerde, bu konudaki görüşlerin, daha küçük öğrencilere kıyasla genellikle daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yeşil Muhasebe, Muhasebe dersi, Sosyal Sorumluluk.

Jel Kodları: M40, M41, M42, M49

GREEN ACCOUNTING PERSPECTIVES AND AWARENESS OF STUDENTS TAKING ACCOUNTING COURSES IN THE CONTEXT OF SOCIAL RESPONSIBILITY: THE CASE OF ARTVİN ÇORUH UNIVERSITY

ABSTRACT

Environment: It is a concept that covers living and inanimate nature in its broadest sense, including areas such as air, water and soil, with which humans and other living creatures interact throughout their lives. Decreasing natural resources and the negative effects of natural beauties have led people to take precautions and confront their mistakes. Additionally, in this process, awareness of protecting green and nature is increasing rapidly. Businesses resort to green accounting practices in order to more sensitively monitor the negative effects of production activities on the environment. The main purpose of this research is to determine the perspectives and awareness of university students taking accounting courses towards the concept of green accounting. For this purpose, data was collected by survey method and the analysis of these data was prepared using the SPSS package program. According to the analysis results, it was determined that the students' perspective and awareness of the green accounting perception sub-dimension was high, but their perspective and awareness of the expressions of the green accounting education sub-dimension was low. When their perspectives and awareness on green accounting were examined, it was observed that older students generally had higher opinions on this issue than younger students.

Keywords: Green Accounting, Accounting course, Social Responsibility.

Jel Codes: M40, M41, M42, M49

1. GİRİŞ

Dünya nüfusunun hızla büyümesi, teknolojinin hızlı gelişmesi, üretimde makineleşmenin kullanılması, işletmelerin daha çok üretim yaparak daha çok kâr elde etmesi için doğal kaynakları kullanması sonucunda çevre tahrip olmakta ve çevre kirliliği oluşmaktadır. Bugünkü kıt kaynakların hızlı endüstrileşme sonucu azalmasıyla gelecek nesillerin ihtiyacını karşılayamaması, toplumsal sorunların oluşması sağlıklı ve huzurlu bir hayatın devamı noktasında endişelere de sebebiyet vermektedir. Çevre sorunlarının çözümüyle ilgili ilk gelişme 1972 yılında Birleşmiş Milletler İnsani Çevre Konferansı'nda Stockholm Bildirgesi'yle gerçekleşmiştir. Ardından çevreyi korumak amacıyla uluslararası birçok konferans, sempozyum ve sözleşme yapılmıştır. Ancak özellikle üretim gerçekleştirirken daha çok doğal kaynak kullanan dolayısıyla çevre kirliliğinde önemli payı olan işletmelerin sorumluk alması, strateji geliştirmesi ve kurumsal düzeyde önlem alması gerekmektedir.

İşletmeler bir taraftan kâr elde etmek isterken diğer taraftan da ayakta kalabilmek ve doğaya ve topluma karşı sorumluluklarını yerine getirmek istemektedir. Bu doğrultuda temiz çevre, sosyal sorumluluk, temiz üretim, sürdürülebilirlik gibi ifadeler günümüzde devletler ve gönüllü kuruluşlar kadar işletmelerin de odağı haline gelmiştir. Tüm bu kavramlar işletmelere ek maliyetler oluşturmakta ve bu çevresel maliyetlerin kaydedilmesi ve raporlar halinde paydaşlara sunulması gerekmektedir. İşletme ve çevre etkileşimi sonucu oluşan çevresel maliyetlerin tümü yeşil muhasebe kapsamında değerlendirilmektedir (Gök ve Çarıkçı, 2022: 386).

İşletmelerin finansal yükümlülükleriyle birlikte sosyal ve çevresel yükümlülükler elde etmesiyle birlikte, raporlamada yeşil muhasebeye yönelik açıklamalar içeren bölümlere yer verilmesi söz konusu olmaktadır (Şimşek, 2020: 21).

Çevreyi bilinçli kullanan bireyler yetiştirilebilmesi ve yeşil muhasebe uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için başta muhasebe meslek mensubu olmaya aday öğrencilerin bilgi ve farkındalık kazanması gerekmektedir. Muhasebe eğitimi alan öğrencilerin sosyal sorumluluk bağlamında yeşil muhasebe algılarının belirlenmesi ve yeşil muhasebe uygulamalarıyla ilgili farkındalıklarını ölçmek bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

Çalışmada giriş bölümünün akabinde yeşil muhasebe kavramına değinilmiş ardından alanyazında yeşil muhasebeyle ilgili gerçekleşen çalışmalar taranmıştır. Çalışmanın devam eden başlığında ise Artvin Çoruh Üniversitesi'nde eğitim görüp muhasebe dersi alan öğrencilere yönelik gerçekleştirilen çalışmaya yer verilmiştir. Nihayetinde, çeşitli analizler kullanılarak elde edilen bulgulara dayanarak sonuç bölümüne yer verilmiştir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Yeşil Muhasebe Kavramı

Muhasebe bilimi dışarıdan bilgi, enerji ve materyal alabildiği için açık sistemler olarak nitelendirilmektedir (Apalı ve Acun, 2019: 20). Dolayısıyla muhasebe uygulamaları çevreden ayrı düşünülmemektedir. İşletmeler sosyal sorumlulukları gereği sosyal çevreye, doğaya ve en önemli paydaşlarından biri olarak görülen çevreye karşı duyarlı olmak durumundadır. Tüketiciler, hammaddeden başlayarak nihai üri-

ne ulaşana kadarki bütün süreçte ürünün çevre dostu olmasına dikkat etmektedir. Gönüllü kuruluşlar da çevre kirliliğine ve bunun sonuçlarına dikkat çeken faaliyetlerde bulunmaya başlamışlardır. Ayrıca işletmelerin doğal kaynakları kullanırken uyması gerekenler, ulusal ve uluslararası düzeyde yasal düzenlemelerle kontrol altına alınmıştır. Bu bağlamda, işletmelerin çevresel sorunlardan kaynaklanan ek maliyetleri belirleme, muhasebeleştirme ve kontrol etme süreci, muhasebenin sosyal sorumluluk anlayışı çerçevesinde yeşil muhasebenin ortaya çıkmasına yol açmıştır (Koçyiğit ve Tarsuslu, 2020: 327).

Çevresel uygulamalara yönelik maliyetlerin finansal tablolarda bulunması gerekliliği, çevre temalı araştırmacıların ilgisini çekmiştir. Bu bağlamda, yeşil muhasebe konusu, yerli ve yabancı literatürde daha etkili varlığını göstermeye başlamıştır.

Türkiye’de çevre konusunda gerçekleştirilen ilk girişim 1983 yılında yayınlanan Çevre Kanunu’dur (Apalı ve Acun, 2020: 100). Türkiye’de işletmelerin çevreye etkiledikleri zararın en aza indirilmesi ve tamamen yok edilmesi için yapılacak iş ve işlemlerde Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) Raporu istenmektedir. Ayrıca, fabrikalarda ortaya çıkan atık suların incelenmesi, değerlendirilmesi ve çevreye zarar vermeyecek duruma getirilmesinin denetlenmesi için işletmelere atık su konulu Çevre İzni aldırılmaktadır. Yine hava kirliliğini önlemek amacıyla endüstriyel işletmeler Emisyon konulu Çevre İzni almaktadırlar. 2872 Sayılı Çevre Kanuna uygun hareket etmeyenlere, kanunun 20. Maddesine dayanarak yüksek miktarda idari para cezaları verilmekte, bu kanuna uymamakta direnen işletmeler için cezalar daha da arttırılmaktadır. Mevzuattaki bu düzenlemeler, yeşil muhasebe faaliyetlerini gerçekleştirecek meslek elemanlarının bu alanda yeterli bilgiye ve duyarlılığa sahip olmaları ve bu konuya önem vermeleri oranında başarıya ulaşabilecektir. Bu gelişmeler, yeşil muhasebe uygulamaları için alt yapı oluşturmakta ve çevre muhasebesi bakımından önem arz etmektedir (Erba ve Uçar, 1993: 43).

Çevreyi korumak amacıyla yapılan faaliyetler muhasebeleştirilirken finansal muhasebe eksik kalmakta ve yeni bir uzmanlık dalı olan yeşil muhasebe uygulamaya konulmaktadır. Bu bağlamda “yeşil” konusu Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına (UFRS) göre yürütülmekte olan firmalarda ve işletmelerde önem kazanmaktadır. Firmaların topluma karşı olan sorumluluklarında yeşil üretim, yeşil pazarlama, yeşil yönetim ve yeşil muhasebe ayrılmaz bir unsur haline gelmektedir. Günümüzde yeşil pazarlama, yeşil yönetim, yeşil üretim, yeşil muhasebe gibi ifadeler, işletme ile devlet arasındaki çevre politikalarının gerekli bileşeni haline gelmiştir (Bezirci, 2011: 64). Bu noktada yeşil muhasebe kavramı çevre muhasebesiyle bir arada kullanılarak muhasebe bilimine dahil olmuştur.

Türkiye’de yeşil muhasebe politikası eksik olduğundan alanyazında çoğunlukla yeşil muhasebe ile çevre muhasebesi birlikte kullanılmıştır. Ancak iki kavramında farklı olduğunu gösteren araştırmalarda mevcuttur (Yılmaz ve Şahin, 2017; Kırklioğlu ve Can, 2006). Çevre muhasebesi, işletmelerin çevre uygulamalarının ve politikalarının işlemlerinden dolayı meydana gelen çevresel maliyetleri baz alırken, yeşil muhasebe küresel iklim değişikliğinin önüne geçmek amacıyla yapılan işlemler ile ilgilidir (Apalı ve diğ., 2022: 21). Bir başka ayrımda ise; firmalar tarafından çevreyle ilgili uygulanacak muhasebe politikaları genellikle çevre muhasebesi olarak adlandırılırken, devlet tarafından uygulanan politikalar, karbon muhasebesini de içererek genel olarak yeşil muhasebe olarak ifade edilmektedir (Huhtala, 2003: 2). Yeşil muhasebe, genellikle firmaların çevresel maliyetlerini kontrol altında tutma sürecinde kullanılır. Bu süreç, firmaların faaliyetleri sırasında çevresel harcamaların varlığını, faaliyet kaynaklı karbon

ve emisyon gazı salınımını, faaliyetlerin hava kirliliğine yol açıp açmadığı gibi çevresel etkilerin mali tablolarında yansıtılmasını içerir (Crawford 2009: 287). Başka bir tanıma göre, yeşil muhasebe, ekolojik çevreyi korumak ve sürdürülebilir kalkınmanın gerçekleştirilmesi için devlet tarafından belirlenen politikaların bir seti olarak tanımlanmaktadır (Vasile, 2008: 1388). Yeşil muhasebenin temel amacı, doğal kaynakların gerekli bir şekilde kullanılmasını gerçekleştirmek ve bu kaynakların etkin bir şekilde değerlendirilmesini teşvik etmek amacıyla kaynakların değerini belirlemektedir (Cairns, 2004: 263).

2.2. Yeşil Muhasebe ve Sosyal Sorumluluk Kavramı Arasındaki İlişki

Muhasebedeki sosyal sorumluluk anlayışı çerçevesinde, işletme faaliyetlerinin yürütülmesinde yalnız belirli birey veya grupların değil, bununla birlikte tüm toplumun refahı göz önüne alınmaktadır. Bu nedenle, işletmelerin çalışmalarından dolayı ortaya çıkan çevresel maliyetlerin önemszenmesi, sosyal sorumluluk ifadesinin bir gerekliliğini oluşturur (Yılmaz ve Şahin, 2017: 112).

Çevresel finansal bilgilerinin raporlanması muhasebe bilimininde yer alan, sosyal sorumluluk kavramıyla sıkı bir ilişki içindedir. Sosyal sorumluluk, muhasebenin görevini gerçekleştirme sürecinde sorumluluğunu belirtmekte ve bilgi üretiminde sadece belirli kişi ve gruplardan ziyade toplum çıkarlarının göz önünde tutulmasını, objektif, adil ve güvenilir hareket edilmesini ifade etmektedir (Koç Yalkın, 2008: 26). Bu bağlamda, çevresel finansal bilgilerin şeffaf ve eksiksiz bir şekilde sunulması ve işletmelerin çevresel etkileri hakkında toplumun bilinçli bir şekilde bilgilendirilmesi sosyal sorumluluk anlayışının bir gerekliliğini oluşturur.

Yeşil muhasebeyle, muhasebenin başlıca kavramlarından olan sosyal sorumluluk ifadesi dikkate alınarak aşağıdaki faaliyetlerin yerine getirilmesi amaçlanmaktadır;

- Çevresel sorumlulukların muhasebe sistemiyle entegre edilmesi,
- Çevre faktörlerinin ve koşullarının belirlenmesi ve muhasebenin bu olumsuz etkilerin giderilmesine katkı sağlaması,
- Çevresel sorunların çözümü için maliyet analizlerinin gerçekleştirilmesi,
- Belirli bir zamanda çevresel kaynak envanterinin düzeyinin tespit edilmesi (Çelik, 2007: 154).

2.3. Literatür Özeti

Yeşil muhasebe üzerine ulusal ve uluslararası literatürde birçok çalışmaya rastlanmaktadır (Aronsson ve Löfgren, (1998); Vincent, (2000); Jahamani, (2003); Halberg ve diğerleri, (2005); Cairns, (2006); Korukoğlu, (2011); Kendirli ve diğerleri, (2015); Egbunike ve Okoro, (2018); Agarwal ve Kalpaja, (2018); Süklüm, (2019); Yalçın ve Sarıgül, (2021); Yelgen, (2022); Altınbay ve Durak, (2022); Cinel ve Karaman, (2023); Kestane ve Çelik, (2023); Özçelik, (2024); Bağdat, (2024); Kurt, (2024)). Çalışmanın bağlamında, ulusal ve uluslararası literatürde gerçekleştirilen muhasebe eğitimi ve yeşil muhasebe konularındaki araştırmalar aşağıda özetlenmiştir.

Sefcik ve arkadaşlarının (1997) çalışması, çevre muhasebesi konularının müfredatta bulunan derslere entegre edilerek nasıl işlenebileceğiyle ilgili bilgi sağlamayı amaçlamıştır. Araştırma sonuçları, çevre

muhasabesi ifadesinin ders müfredatlarına dahil edilmesi veya geleneksel muhasebe eğitimi zenginleştirmek amacıyla seçmeli ders olarak sunulması gerektiği yönündedir.

Yakhou ve Vernon'ın (2002) çalışması, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki üniversitelerde ve kolejler de çevre muhasebesi eğitimi faaliyetlerinin seviyelerini ölçmeyi amaçlamıştır. Çalışmada, bölüm başkanlarına yönlendirilen anketler aracılığıyla veriler toplanmıştır. Araştırmanın sonuçları, çevre ve muhasebenin farklı dersler olarak müfredatta bulunduğu fakat çevre muhasebesinin ayrı bir ders şeklinde sunulmadığını göstermektedir.

Fleischman ve Schuele (2006) öğrencilere yeşil muhasebeyle ilgili verilen eğitimlerin, öğrencilerin çevre ile ilgili farkındalıklarını yükselttiğini belirtmiştir.

Sen ve arkadaşları (2010), Hint eğitimine çevre muhasebesini entegre etmenin öğrencilerin algılarını nasıl etkilediğini değerlendirmeyi amaçlanmıştır. Bu değerlendirme süreci, mevcut ve gelecekteki senaryolarda çevre muhasebesine yönelik farkındalık yaratmak amacıyla 62 işletme öğrencisi arasında gerçekleştirilen bir müdahaleyi içermektedir. Öğrencilere müdahale öncesi ve sonrasında, çevre muhasebesinin fayda düzeyine ilişkin algılarını değerlendirmek amacıyla anket uygulanmıştır. Araştırmanın sonuçları, müdahalenin ardından öğrencilerin çevre muhasebesinin yararı hakkındaki algılarında önemli bir iyileşme olduğunu göstermektedir.

Choubey ve Pattanayak (2014), öğrencilerin çevre muhasebesi konusundaki bilgi seviyelerini ölçmeyi amaçlanmıştır. Çalışmada 178 yönetim bölümü öğrencisine anket uygulanmıştır. Araştırmanın sonuçları, öğrencilerin çevre muhasebesi konusundaki bilgi seviyelerinin düşük olduğu ve bu sebeple öğrencilerin bilinçlendirilmesinin önemli olduğunu göstermiştir.

Hanifa ve Kahar (2015), dört yıl ve daha fazla muhasebe eğitimi alan öğrencilerin yeşil muhasebe konusundaki düşüncelerini belirlemeyi amaçlanmıştır. Araştırmanın sonuçları, muhasebe öğrencilerinin yeşil muhasebe konusunu öğrenmesinin çok önemli olduğunu ve muhasebe mesleğini icra edenlerin çevre bilincinin yüksek olması gibi etmenlerin işletmeyi yeşil muhasebe uygulamalarına yönlendireceği düşüncesine ulaşmıştır.

Yılmaz ve Şahin (2017), muhasebe dersi verilen öğrencilere yönelik anket yöntemiyle veriler toplanmıştır. Elde edilen verilerin analizi sonucunda; muhasebe alanında staj veya iş deneyimine sahip olan öğrencilerin, bu deneyime sahip olmayanlara kıyasla yeşil muhasebeyle ilgili farkındalık seviyelerinin daha fazla olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, anket yanıtlarına bakıldığında, diğer bölümlerin öğrencilerine kıyasla Sigortacılık ve Bankacılık bölümü öğrencilerinin çevre farkındalığının düşük seviyede olduğu gözlemlenmiştir.

Dewi ve Maryanti (2018), Sidoarjo Muhammediye Üniversitesi'nde uygulanan yeşil muhasebe uygulamalarının üniversite sosyal sorumluluğu ile ilişkisinin belirlenmesini amaçlamıştır. Bu çalışmada, üniversitede faaliyet gösteren akademik personelden anket aracılığıyla veri toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, katılımcıların çevre bilincinin fazla olduğu ve yeşil muhasebe faaliyetlerini işlevsel duruma getirmeyi amaçladıkları belirlenmiştir.

Apalı ve Acun (2019) çalışmalarında, muhasebe eğitimi almış ayrıca çevre bilinci kazanmış öğrencilerin, yeşil muhasebe ifadesine karşı olumlu bir tutum sergilediklerini belirlemiştir.

Süklüm (2019), yeşil muhasebenin ders müfredatındaki durumunu içerik analizi yöntemini kullanarak incelemiştir. Çalışma sonuçlarına göre, yeşil muhasebe dersinin yer aldığı belirlenen ders sayısı sınırlı olup, genellikle devlet üniversitelerinde seçmeli ders olarak bulunmaktadır.

Tarsuslu ve Çil Koçyiğit (2020) çalışmalarında, Sağlık Yönetimi ve İşletme bölümlerinde eğitim gören öğrencilerin yeşil muhasebe konusundaki farkındalık ve algı seviyelerinin belirlenmesini amaçlamıştır. Çalışmanın sonuçları, işletme bölümünde okuyan öğrencilerinin yeşil muhasebe konusundaki farkındalık ve algı seviyelerinin sağlık yönetimi bölümünde okuyan öğrencilere göre daha fazla olduğunu göstermiştir. Bu farkın sebebi, işletme bölümü öğrencilerine geniş bir muhasebe ders yelpazesi sunulmasından kaynaklanabileceği öngörülmektedir.

Eğitim kurumlarındaki çalışmalardan elde edilen verilere göre, öğrencilerin genellikle muhasebe eğitimi sürecinde çevresel konulara karşı düşük bir farkındalık seviyesine sahip oldukları görülmektedir. Bu durum, muhasebe müfredatının çevresel sorunlar ve sürdürülebilirlik konularına yeterince vurgu yapmamış olabileceğini göstermektedir. Dolayısıyla, muhasebe eğitiminde çevresel muhasebe konularının daha etkili bir şekilde işlenmesi ve müfredatın gözden geçirilmesi, öğrencilerin çevresel konulara karşı daha bilinçli ve duyarlı bir tutum geliştirmelerine katkı sağlayabilir. Geleceğin şekillenmesinde temel bir role sahip olan ve muhasebe meslek elemanı olmaya aday üniversite öğrencilerinin bu konuda bilinçlendirilmesi amacıyla gerçekleştirilen bu çalışma, literatürdeki bilgi boşluğunu doldurmayı hedeflemektedir. Üniversite öğrencilerinin, hayata bilinçli bir yaklaşım sergileyerek, öncelikle kendi yaşamları üzerinden toplumun genel yaşam standartlarını yükseltme potansiyeline odaklanmak, bu çalışmanın ana hedefleri arasında bulunmaktadır.

3. ARAŞTIRMANIN METODOLOJISI

3.1. Araştırmanın Konusu ve Amacı

Yeşil muhasebe eğitimi ile ilgili sorumluluk ilk olarak eğitim kurumlarına düşmektedir. Bu sebeple muhasebe meslek elemanı olmaya aday üniversite öğrencilerinin yeşil muhasebeye yönelik bilgi ve farkındalığını arttırmak önemlidir. Bu çalışmanın amacı, Artvin Çoruh Üniversitesi'nde eğitim gören aynı zamanda muhasebe dersi verilen lisans ve önlisans öğrencilerin sosyal sorumluluk bağlamında yeşil muhasebe bakış açıları ve farkındalıklarının belirlenmesidir.

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Artvin Çoruh Üniversitesi bünyesinde bulunan İşletme Fakültesi, Artvin Meslek Yüksek Okulu ve Şavşat Meslek Yüksekokulu'nda kayıtlı olan 578 öğrenci araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Bu çalışmada kullanılan anket, 263 öğrenciye uygulanmış ve böylece evrenin %45,5'ine ulaşılmıştır.

3.3. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, demografik özelliklerle alakalı 9 (cinsiyet, yaş, sınıf, akademik ortalama,

program, bölüm, muhasebe alanında staj ya da iş deneyimi, mezun olduktan sonra yapmayı düşünülen meslek ve sosyal sorumluluk farkındalığı) soru yer almaktadır. İkinci bölümde, öğrencilerin yeşil muhasebeye yönelik bakış açıları ve farkındalıklarını ölçmek üzere Yılmaz ve Şahin'in (2017) kendi çalışmasında kullandığı 25 sorudan oluşan ölçek formundan yararlanılmıştır. Ölçekte 4'lü likert yöntemi kullanılarak katılımcılara toplamda 25 ifade yöneltmiştir. Katılımcılardan "kesinlikle katılmıyorum: 1", "katılmıyorum: 2", "katılıyorum: 3" ve "kesinlikle katılıyorum: 4" şeklinde anket sorularına cevap vermeleri istenmiştir. Ayrıca ölçek yeşil muhasebe algısı (7,8,11,14,15,17,19,20,21,23), çevre bilinci (1,2,3,5), yeşil muhasebe eğitimi (24,25) ve yeşil muhasebe farkındalığı (10,22) adlı toplamda dört boyut bulunmaktadır (Yılmaz ve Şahin, 2017: 114-115). Bu çalışmada da ilgili çalışmadan yararlanarak 5'li likert ölçeği uygulanmış ve katılımcılardan "kesinlikle katılmıyorum: 1", "katılmıyorum: 2", "kararsızım: 3", "katılıyorum: 4" ve "kesinlikle katılıyorum: 5" şeklinde anket sorularına cevap vermeleri istenmiştir. Araştırmanın etik izni için Artvin Çoruh Üniversitesi Etik Kurulu'na başvurularak 31.05.2022 tarih ve E-18457941 sayılı yazıyla araştırma onayı alınmıştır.

Çalışmanın ilk aşamasında, araştırmanın amacına yönelik hazırlanan soruların güvenirlik analizlerine bakılmıştır. İlk bölümde yer alan sorular, yüzde ve frekans analizi kullanılarak tablollaştırılmış, ardından faktör analizi ve çalışma hipotezlerinin test edilmesi için Kruskal-Wallis testi ile Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. Ayrıca, ikiden fazla seçenekli ifadelerde anlamlılığı belirlemek için Tamhane T2 testi gibi ileri analizler de kullanılmıştır.

3.3.1. Araştırmanın Hipotezleri

- H₁ :** Meslek Yüksek Okulu öğrencilerinin yeşil muhasebe bakış açıları ve farkındalıkları ile İşletme Fakültesi öğrencilerinin bakış açıları ve farkındalıkları arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- H₂ :** Cinsiyet ile öğrencilerin yeşil muhasebe bakış açıları ve farkındalıkları arasında anlamlı bir farklılık vardır.
- H₃ :** Yaş değişkeni ile öğrencilerin yeşil muhasebe bakış açıları algıları ve farkındalıkları arasında anlamlı bir farklılık vardır.
- H₄ :** Program değişkeni ile öğrencilerin yeşil muhasebe bakış açıları algıları ve farkındalıkları arasında anlamlı bir farklılık vardır.
- H₅ :** Sınıf değişkeni ile öğrencilerin yeşil muhasebe bakış açıları algıları ve farkındalıkları arasında anlamlı bir farklılık vardır.
- H₆ :** Akademik ortalama değişkeni ile öğrencilerin yeşil muhasebe bakış açıları ve farkındalıkları arasında anlamlı bir farklılık vardır.
- H₇ :** Muhasebe alanında staj ya da iş deneyimi değişkeni ile öğrencilerin yeşil muhasebe bakış açıları ve farkındalıkları arasında anlamlı bir farklılık vardır.
- H₈ :** Bölüm değişkeni ile öğrencilerin yeşil muhasebe bakış açıları ve farkındalıkları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₉ : Mezun olduktan sonra yapmayı düşünülen meslek değişkeni ile öğrencilerin yeşil muhasebe bakış açıları ve farkındalıkları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₁₀ : Sosyal sorumluluk farkındalığı ile öğrencilerin yeşil muhasebe bakış açıları ve farkındalıkları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

3.3.2. Güvenirlilik Analizi

Çalışmada kullanılan ölçeğin güvenirlilik analizi yapılmış olup, sonuçlar Tablo 1’de gösterilmektedir.

Tablo1: Güvenirlilik Analizi

Güvenirlilik Analizi (Cronbach’s Alpha Değeri)	
Yeşil Muhasebe Algısı	0,845
Çevre Bilinci	0,746
Yeşil Muhasebe Eğitimi	0,731
Yeşil Muhasebe Farkındalığı	0,527
Toplam Ölçek	0,898

Tablo 1’e göre, güvenilirlik değeri olan Cronbach Alpha değeri 0 ile 1 aralığında bir değer almaktadır. Cronbach Alpha değeri 1’e ne kadar yaklaşırsa, ölçümün güvenilirlik seviyesi o kadar yükselmektedir (Tavakol ve Dennick, 2011). Güvenirlilik analizi sonucunda Muhasebe Dersi Alan Öğrencilerin Yeşil Muhasebe Konusundaki Algıları ve Farkındalıkları anketinin yüksek derecede güvenilir ($\alpha=0,898$) olduğu belirlenmiştir. Alt boyutlar için güvenirlilik analizi sonuçlarına göre, yeşil muhasebe algısı boyutu ($\alpha=0,845$), çevre bilinci boyutu ($\alpha=0,746$), yeşil muhasebe eğitimi boyutu ($\alpha=0,731$) ve yeşil muhasebe farkındalığı boyutu ($\alpha=0,527$) olduğu tespit edilmiştir.

4. BULGULAR

Ölçek verilerinin analizi için demografik verilerin tanımlayıcı istatistiklere (frekans, yüzde ve ortalama) göre incelenmesine odaklanılmıştır.

Tablo 2: Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Frekans Dağılımları

Demografik Veriler	N (sayı)	%
Cinsiyet		
Kadın	198	75.3
Erkek	65	24.7
Yaş		
19 ve altı	27	10.3
20-21	156	59.3
22-25	75	28.5
26 ve üzeri	5	1.9
Sınıf		
Birinci sınıf	91	34.6
İkinci sınıf	132	50.2
Üçüncü sınıf	40	15.2
Dördüncü sınıf	0	0
Akademik ortalama		
1,99 ve altı	25	9.5
2,00-2,99	148	56.3
3,00 ve üzeri	86	32.7
Veri yok	4	1.5
Program		
Meslek Yüksek Okulu İşletme Fakültesi	184	70.0
	79	30.0
Bölüm		
Sağlık Yönetimi	81	30.8
Sağlık Kurumları İşletmeciliği	43	16.3
Sosyal Güvenlik	55	20.9
Bankacılık ve Sigortacılık	46	17.5
Muhasebe ve Vergi Uygulamaları	13	4.9
Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı	25	9.5

Düşünülen Meslek		
Akademisyenlik	32	12.2
Mali müşavirlik / Muhasebecilik	11	4.2
Bankacılık	36	13.7
Özel Sektörde İdari Görev	33	12.5
Devlet Kurumlarında Uzmanlık	25	9.5
Memurluk	82	31.2
Diğer	44	16.7
Deneyim (İş/Staj)		
Var	95	36.1
Yok	168	63.9
Sosyal sorumluluk gereği çevreyi korumak için herkes üzerine düşeni yapmalı mıdır?		
Evet	259	98.5
Hayır	4	1.5

Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrenciler demografik durumlarına göre incelendiğinde katılımcıların 198'i (%75.3) kadın, 156'sı (%59.3) 20-21 yaş aralığında olduğu görülmüştür. Katılımcıların 132'si (%50.2) 2. Sınıfta, 184'ü (%70.0) meslek yüksekokulunda ve 81'i (%30.8) sağlık yönetimi bölümünde eğitim gördüğü tespit edilmiştir. Öğrencilerin 4'lük not sistemine göre akademik not ortalamalarına bakıldığında 148'i (%56.3) 2.00-2.99 arasında olduğu görülmüştür. Katılımcılara “Muhasebe alanında staj veya iş tecrübesi var mı?” şeklinde sorulan soruya karşılık 168'i (%63.9) yok cevabını verdiği belirlenmiştir. Katılımcılara “Sosyal sorumluluk gereği çevreyi korumak için herkes üzerine düşeni yapmalı mıdır?” şeklinde sorulan soruya karşılık 259'u (%98.5) evet cevabını vermiştir. Son olarak katılımcılara “Mezun olduktan sonra yapmayı düşündüğünüz meslek” sorusuna karşılık katılımcıların 82'si (%31.2) “memurluk”, 11'i (%4.2) mali müşavirlik/muhasebecilik yapmak istediğini belirtmiştir. Tablo 3'e bakıldığında, katılımcıların Yeşil Muhasebe Algı ve Farkındalık ölçeğinde yer alan sorulara verdikleri yanıtların ortalamaları belirlenmiştir.

Tablo 3: Yeşil Muhasebe İfadelerinin Tanımlayıcı İstatistik Analizi Sonuçları

İfadeler	Ort.	S.S*	M**	F***	1	2	3	4	5
1.Çevreyi korumak için elektrik, su ve yakıt tüketimini azaltmaya dikkat ederim.	4.15	1.02	4	F	14	7	14	117	111
				%	5.3	2.7	5.3	44.5	42.2
2.Etrafımdaki insanlara çevreye zarar vermemeleri konusunda öğüt veririm.	4.09	0.96	4	F	10	9	23	125	96
				%	3.8	3.4	8.7	47.5	36.5
3.İki çeşit ürün arasında tercih yaparken çevreye zararı en az olan ürünü'satın almayı tercih ederim.	3.63	1.08	4	F	11	24	80	82	66
				%	4.2	9.1	30.4	31.2	25.1
4.Çevreye duyarlı ürünle üretme konusunda işletmeler finansal olarak desteklenmelidir.	4.11	0.99	4	F	9	9	36	99	110
				%	3.4	3.4	13.7	37.6	41.8
5.Ozon tabakasına zarar veren ürünleri kullanmam.	3.44	1.08	3	F	11	33	102	62	55
				%	4.2	12.5	38.8	23.6	20.9
7. Yeşil muhasebe faaliyetlerinin temiz ve güvenli üretimi yükselteceğine inanıyorum.	3.88	0.98	4	F	6	14	66	95	82
				%	2.3	5.3	25.1	36.1	31.2
8.Çevresel problemlerin çözülmesi için işletmelerin yeşil muhasebe uygulamalarını yürütmeleri önemlidir.	3.93	0.95	4	F	4	15	61	98	85
				%	1.5	5.7	23.2	37.3	32.3
9.Çevresel problemlerle ilgili yenilik ve gelişmeleri güncel olarak takip ederim.	3.31	1.07	3	F	14	46	80	89	34
				%	5.3	17.5	30.4	33.8	12.9
10.Yeşil muhasebenin ne olduğu konusunda hiçbir bilgi sahibi değilim.	3.32	1.20	3	F	23	43	72	75	50
				%	8.7	16.3	27.4	28.5	19.0
11.Yeşil muhasebe uygulamalarının doğal kaynakların gereksiz tüketiminin sınırlandırılmasında faydalı olacağına inanıyorum.	3.85	0.97	4	F	5	18	63	101	76
				%	1.9	6.8	24.0	38.4	28.9
12. Yeşil muhasebe uygulamasına işletmelerin katılması devlet tarafından zorunlu hale getirilmelidir.	3.82	0.99	4	F	4	18	80	80	81
				%	1.5	6.8	30.4	30.4	30.8
13.İşletme ve çevre arasındaki ilişki yeşil muhasebe faaliyetleri ile raporlanır.	3.68	0.94	4	F	4	17	96	87	59
				%	1.5	6.5	36.5	33.1	22.4

14.Yeşil muhasebe faaliyetlerinin ekosistemi koruyacağına inanıyorum.	3.81	0.91	4	F	4	13	75	107	64
				%	1.5	4.9	28.5	40.7	24.3
15.İşletmeler yeşil muhasebe faaliyetlerinin bir parçası olarak çevre politikalarını belirlemelidir.	3.91	0.90	4	F	4	10	66	107	76
				%	1.5	3.8	25.1	40.7	28.9
16.Yeşil muhasebe uygulamaları dolaylı olarak işletmelerin maliyetlerinin düşmesini sağlar.	3.57	1.08	4	F	12	22	96	70	63
				%	4.6	8.4	36.5	26.6	24.0
17.Yeşil muhasebe uygulamalarının biyoçeşitliliğin sürdürülmesinde yararlı olacağına inanıyorum.	3.88	0.99	4	F	6	17	59	99	82
				%	2.3	6.5	22.4	37.6	31.2
18.Geri dönüşümlü ürünleri pahalı bile olsa alırım.	3.06	1.16	3	F	31	45	95	60	32
				%	11.8	17.1	36.1	22.8	12.2
19.Yeşil muhasebe uygulamalarının üretim sürecinde meydana gelen atıkların yönetiminde faydalı olacağına inanıyorum.	3.78	1.07	4	F	13	16	61	98	75
				%	4.9	6.1	23.2	37.3	28.5
20.Yeşil muhasebe faaliyetlerinin su kullanımı ve yönetiminde faydalı olacağına inanıyorum.	3.91	0.95	4	F	4	18	53	109	79
				%	1.5	6.8	20.2	41.4	30.0
21.Yeşil muhasebe faaliyetlerinin sera gazı salınımını (CO2) yönetmekte faydalı olacağına inanıyorum.	3.76	0.95	4	F	5	15	82	95	66
				%	1.9	5.7	31.2	36.1	25.1
22. Yeşil muhasebe ifadesini sadece isim olarak biliyorum.	3.37	1.25	4	F	23	46	62	73	59
				%	8.7	17.5	23.6	27.8	22.4
23.Yeşil muhasebe uygulamalarının enerji tasarrufunu arttıracığına inanıyorum.	3.84	0.98	4	F	7	14	68	98	76
				%	2.7	5.3	25.9	37.3	28.9
24.Yeşil muhasebe kavramını makale, kitap, internet vb. kaynaklardan okudum.	2.90	1.29	3	F	45	65	58	61	34
				%	17.1	24.7	22.1	23.2	12.9
25.Eğitimim sırasında yeşil muhasebe ile ilgili ders aldım.	2.40	1.37	2	F	91	71	34	38	29
			2	%	34.6	27.0	12.9	14.4	11.0

*standart sapma, **medyan, ***frekans

Tablo 3 incelendiğinde katılımcıların ölçek sorularına verdikleri yanıtların ortalamalarına göre “Çevreyi korumak için elektrik, su ve yakıt tüketimini azaltmaya dikkat ederim.” sorusu en yüksek ortalama-ya sahiptir (4.15 ± 1.02). Katılımcıların 117’si (%44.5) “Katılıyorum” cevabını verirken, 111’i (%42.2) “Kesinlikle Katılıyorum” cevabını tercih etmiştir. En düşük ortalama görülen soru ise “Eğitimim sırasında yeşil muhasebe ile ilgili ders aldım.” (2.40 ± 1.37) sorusu olduğu görülmüştür. Katılımcıların 91’i (%34.6) “Kesinlikle Katılmıyorum” cevabını verirken, 71’i (%27.0) “Katılmıyorum” cevabını seçmiştir.

Tablo 4’e bakıldığında, Yeşil Muhasebe Algı ve Farkındalık ölçeğinin ve alt boyutlarının ortalamaları incelenmiştir.

Tablo 4: Yeşil Muhasebe Toplam Ölçek ve Boyut Ortalamaları

Ölçek Boyutları	Ortalama	S.S	Medyan	Max.	Min.
Yeşil Muhasebe Algısı	3.86	0.72	3.90	5	1
Çevre Bilinci	3.83	0.78	4.00	5	1
Yeşil Muhasebe Farkındalığı	3.35	1.01	3.50	5	1
Yeşil Muhasebe Eğitimi	2.65	1.18	2.50	5	1
Toplam	3.66	0.60	3.68	5	1.16

Tablo 4’e göre Yeşil Muhasebe Algı ve Farkındalık ölçeğinin ve alt boyutlarının ortalamalarının incelenmesi sonucunda, “Yeşil Muhasebe Algısı”nın ortalama değeri 3.86 ± 0.72 , “Çevre Bilinci”nin ortalama değeri 3.83 ± 0.78 , “Yeşil Muhasebe Farkındalığı”nın ortalama değeri 3.35 ± 1.01 ve son olarak “Yeşil Muhasebe Eğitimi”nin ortalama değeri 2.65 ± 1.18 olarak belirlenmiştir.

Tablo 5’e bakıldığında, Muhasebe Dersi alan Öğrencilerin Sosyal Sorumluluk Bağlamında Yeşil Muhasebe Konusundaki Bakış Açıları ve Farkındalıkları iki değişkenli demografik ifadelerle göre incelenmiştir.

Tablo 5: Yeşil Muhasebe Ölçeğinin İki Değişkenli İfadelerle Karşılaştırılması

Değişkenler	N	$\bar{x}$	S.S	Test Değeri
Cinsiyet				
Kadın	198	3.69	0.58	U=5568.500
Erkek	65	3.57	0.66	P=0.103
Deneyim(İş/Staj)				
Var	95	3.70	0.63	U=7846.500
Yok	168	3.64	0.58	P=0.822
Sosyal sorumluluk gereği herkes üzerine düşeni yapmalı mıdır?				
Evet	259	3.67	0.60	U=294.500
Hayır	4	3.24	0.51	P=0.139

Tablo 5 incelendiğinde Muhasebe Dersi alan Öğrencilerinin Sosyal Sorumluluk Bağlamında Yeşil Muhasebe Konusundaki Bakış Açıları ve Farkındalıkları demografik değişkenlere göre bakıldığında; cinsiyet ($p=0.103$ U=5568.500), deneyim (iş/staj) ($p=0.822$ U=7846.500) ve sosyal sorumluluk farkındalığı ($p=0.139$ U=294.500) değişkenleri ile Yeşil Muhasebe Konusundaki Algı ve Farkındalıkları arasında istatistiksel olarak anlamlılık tespit edilememiştir ($p>0.05$).

Tablo 6'ya bakıldığında, Muhasebe Dersi alan Öğrencilerin Sosyal Sorumluluk Bağlamında Yeşil Muhasebe Konusundaki Bakış Açıları ve Farkındalıkları ikiden fazla değişkenli demografik ifadelerle göre incelenmiştir.

Tablo 6: Yeşil Muhasebe Ölçeğinin İkiden Fazla Değişkenli Ifadelerle Karşılaştırılması

Değişkenler	N	$\bar{x}$	SS	Test Değeri
Yaş				KW= 9.397 P= 0.024
19 ve altı	27	3.33	0.60	
20-21	156	3.69	0.60	
22-25	75	3.74	0.57	
26 ve üzeri	5	3.44	0.59	
Sınıf				KW= 1.887 P= 0.389
Birinci	91	3.60	0.64	
İkinci	132	3.66	0.59	
Üçüncü	40	3.78	0.52	
Dördüncü	-	-	-	
Akademik ortalama				KW= 1.370 P= 0.712
1,99 ve altı	25	3.51	0.85	
2,00 - 2,99	148	3.66	0.58	
3,00 ve üzeri	86	3.71	0.55	
Veri yok	4	3.74	0.39	
Program				KW= 1.357 P= 0.244
Meslek Yüksek Okulu	184	3.63	0.63	
İşletme Fakültesi	79	3.73	0.51	
Bölüm				KW= 8.474 P= 0.132
Sağlık Yönetimi	81	3.74	0.51	
Sağlık Kurumları İşletmeciliği	43	3.48	0.47	
Sosyal Güvenlik	55	3.68	0.63	
Bankacılık ve Sigortacılık	46	3.69	0.85	
Muhasebe ve Vergi Uygulamaları	13	3.67	0.56	
Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı	25	3.64	0.42	
Düşünülen Meslek				KW= 6.509 P= 0,369
Akademisyenlik	32	3.80	0.61	
Mali Müşavirlik/Muhasebecilik	11	3.73	0.58	
Bankacılık	36	3.60	0.86	
Özel Sektörde İdari Görev	33	3.52	0.46	
Devlet Kurumlarında Uzmanlık	25	3.83	0.43	
Memurluk	82	3.64	0.58	
Diğer	44	3.63	0.54	

Tablo 6 incelendiğinde Muhasebe Dersi alan Öğrencilerinin Sosyal Sorumluluk Bağlamında Yeşil Muhasebe Bakış Açıları ve Farkındalıkları demografik değişkenlere göre analiz edildiğinde; yaş değişkeni ile Yeşil Muhasebe Konusundaki Algı ve Farkındalıkları arasında anlamlı bir ilişki belirlenmiştir ($p=0.024$ KW=9.397). Tamhane T2 testine göre bu anlamlılık 19 ve altı yaş ($\bar{X}=3.33$) grubunda bulunan öğrenciler ile 26 ve üstü yaş ($\bar{X}=3.44$) grubunda bulunan öğrenciler arasındaki farklılıktan kaynaklandığı belirlenmiştir. Sınıf değişkeni ile Yeşil Muhasebe Konusundaki Algı ve Farkındalıklar ($p=0.389$ KW= 1.887), akademik ortalama değişkeni ile Yeşil Muhasebe Konusundaki Algı ve Farkındalıklar ($p=0.712$ KW=1.370), program değişkeni ile Yeşil Muhasebe Konusundaki Algı ve Farkındalıklar ($p=0.244$ KW=1.3570), bölüm değişkeni ile Yeşil Muhasebe Konusundaki Algı ve Farkındalıklar ($p=0.132$ KW=8.474) ve öğrencilerin mezun olduktan sonra yapmayı düşündüğü meslek değişkeni ile Yeşil Muhasebe Konusundaki Algı ve Farkındalıkları ($p=0.369$ KW=6.509) arasında istatistiksel olarak anlamlılık bulunmamıştır.

5. SONUÇ

Yeşil muhasebe ifadesi, işletmelerde faaliyetlerin muhasebeleştirilmesinde geniş çapta kullanılmamaktadır. Bu durumun temel nedeni, işletme faaliyetlerini kaydeden muhasebecilerin genellikle yeşil muhasebe kavramının ne anlama geldiği ve nasıl kullanılması gerektiği konusunda yeterli eğitime sahip olmamalarından kaynaklanmaktadır.

Bu çalışma, muhasebe meslek elemanı olmaya aday üniversite öğrencilerinin yeşil muhasebe bilgi ve farkındalığını arttırmak amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla, bu çalışmada öğrencilerin yeşil muhasebe konusundaki bilgi ve farkındalıkları, sorumlulukları, çevre duyarlılıkları ve konuyla ilgili eğitim durumları incelenmiştir. Bununla birlikte yeşil muhasebe algı ve farkındalık seviyesinin demografik değişkenlere göre incelemesi yapılmıştır. Öğrencilere uygulanan anket çalışmasının sonuçları aşağıda belirtilmiştir.

Çalışmada ilk olarak demografik durumlara bakıldığında öğrencilere yöneltilen “Muhasebe alanında staj veya iş tecrübesi var mı?” sorusuna karşılık çoğunluğunun hayır yanıtını verdiği belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilere “Mezun olduktan sonra yapmayı düşündüğünüz meslek” sorusu yönlendirildiğinde öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun memurluk mesleğini seçtiği; müşavirlik-muhasebecilik mesleğinin ise en az seçilen meslek olduğu görülmüştür.

Yeşil muhasebenin toplam ölçeği ve alt boyutları üzerinde yapılan değerlendirmede, katılımcıların yeşil muhasebe algısı alt boyutunda yüksek bir bakış açısı ve farkındalığa sahip olduğu, ancak yeşil muhasebe eğitimi alt boyutuna ait ifadelerle ilgili bakış açısının ve farkındalığının daha düşük olduğu gözlemlenmiştir.

Yeşil Muhasebe Algı ve Farkındalık ölçeğinde yer alan sorulara verdikleri olumlu yanıtların ortalamaları incelendiğinde öğrencilere yöneltilen “Çevreyi korumak için elektrik, su ve yakıt tüketimini azaltmaya dikkat ederim” sorusuna karşılık çoğunluğun kesinlikle katıldıkları ve çevreye karşı bakış açıları ve farkındalıklarının fazla olduğu belirlenmiştir. Bunlarla beraber öğrenciler, çevreye duyarlı ürünlerle üretim yapan işletmelerin finansal olarak desteklenmesi gerektiği, çevresel faaliyetlerinin raporlanması, çevre politikalarını belirlemeleri ve çevresel problemlerin çözümüne yönelik yeşil muhasebe uygulamalarına odaklanılmasını gösteren bir eğilimi yansıtmaktadırlar. Nihayetinde öğrencilerin çoğunluğunun

çevreye zarar vermeme konusunda duyarlı olduğu, yeşil muhasebe uygulamalarının su yönetiminde, enerji tasarrufunda, biyoçeşitliliğin sürdürülmesinde, ekosistemin korunmasında ve doğal kaynakların gereksiz tüketimini sınırlandırmasına önemli olduğuna inandıkları belirlenmiştir.

Yeşil Muhasebe Algı ve Farkındalık ölçeğinde yer alan sorulara katılımcıların verdikleri olumsuz cevapların ortalamaları incelendiğinde en düşük ortalamayı veren “Eğitimim sırasında yeşil muhasebe ile ilgili ders aldım” sorusuna kesinlikle katılmadıkları ve öğrencilerin eğitimi sürecinde yeşil muhasebe ile alakalı ders almadığı görülmüştür. Ayrıca “Yeşil muhasebe kavramını makale, kitap, internet vb. kaynaklardan okudum” sorusuna katılmadıkları ve öğrencilerin yeşil muhasebeyle ilgili bilgi sahibi olmadıkları tespit edilmiştir.

Yeşil muhasebe ölçeğinin iki ve ikiden fazla değişkenli ifadelerle karşılaştırılması akabinde elde edilen sonuçlara baktığımızda $H_1, H_2, H_4, H_5, H_6, H_7, H_8, H_9, H_{10}$ hipotezleri 0.05 anlamlılık düzeyinde reddedilmiştir. H_3 hipotezi ise 0.05 anlamlılık düzeyinde kabul edilmiştir. Buna göre;

- Meslek Yüksek Okulu öğrencilerinin yeşil muhasebe bakış açıları ve farkındalıkları ile İşletme Fakültesi öğrencilerinin bakış açıları ve farkındalıkları arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı (H_1)

-Cinsiyet, program, sınıf, akademik ortalama, staj/iş deneyimi, bölüm, mezun olduktan sonra yapmayı düşünülen meslek, sosyal sorumluluk farkındalığı ile öğrencilerin yeşil muhasebe bakış açıları ve farkındalıkları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür ($H_2, H_4, H_5, H_6, H_7, H_8, H_9, H_{10}$).

- Yapılan analizler, yaş değişkeni ile öğrencilerin yeşil muhasebe bakış açıları, algıları ve farkındalıkları arasında anlamlı bir ilişki bulunduğunu göstermektedir (H_3). Bu çerçevede, yaşı daha büyük olan öğrencilerin yeşil muhasebe konusundaki algı ve farkındalıklarının, yaşı küçük öğrencilere kıyasla daha yüksek seviyede olduğu görülmüştür.

Araştırma sonuçlarına dayanarak bazı önerilerde bulunulmuştur. Yeşil muhasebenin daha etkin bir şekilde kullanılabilmesi için, muhasebe alanda faaliyet gösteren profesyonellerin yeterli bilgi birikimine sahip olması önemlidir. Bu sebeple, konuyla ilgili eğitim programlarının düzenlenmesi önemlidir. Yeşil muhasebe eğitimi, öncelikle eğitim kurumları tarafından sağlanmalıdır, ancak bununla sınırlı kalmamalıdır. İşletmeler, devlet ve toplum genelinde yeşil muhasebe bilincinin artırılması amacıyla çeşitli sorumluluklar üstlenmelidir. Muhasebe eğitiminde, yeşil muhasebe konularındaki yeniliklerin takip edilmesi ve bu yönde nitelikli muhasebe profesyonellerinin yetiştirilmesi için özel programlar geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Öğrencilerin yeşil muhasebeye karşı bakış açılarını sosyal sorumluluk perspektifinde değerlendirmek için, öncelikle çevre bilinci ve sorumlulukları göz önünde bulundurulmalıdır. Aldıkları muhasebe eğitimi, yeşil muhasebe konusundaki bilinç düzeylerinin etkilenmesi ve bu çerçevede öğrencilerin işletmelerin çevresel etkilerini anlama ve azaltma becerilerini nasıl değerlendirebileceğine yardımcı olmaktadır. Muhasebe mesleğine yönelik sosyal sorumluluk, finansal etkinin yanında, sosyal ve çevresel etkileri de içerir. Bu nedenle öğrencilerin mesleki uygulamalarında sosyal sorumluluk bilincini nasıl entegre ettikleri değerlendirilmelidir. Üniversite öğrencilerinin, özellikle muhasebe alanında eğitim gören lisans öğ-

rencilerinin, yeşil muhasebe konusunda bilinçlenmeleri, eğitim almaları ve bu bilinci topluma yaymaları oldukça önemlidir. Muhasebe derslerinin içeriğinin güncellenmesi ve öğrencilere yeşil muhasebe kavramını öğretmek, bu alandaki öneminin farkında olmalarını sağlayacak ve daha fazla bilgi elde etmelerine katkı sağlayacaktır. Bu nedenle, yükseköğretim kurumlarının muhasebe derslerini, ortaya çıkan yeşil muhasebe kavramıyla uyumlu hale getirmek amacıyla içerik güncellemeleri yapmaları büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmanın ileriki aşamalarda zenginleştirilmesi için ulusal ve uluslararası düzeydeki yeşil muhasebe düzenlemelerini karşılaştırmak ve öne çıkan eğitim stratejilerinin belirlenmesi çalışmanın kapsamını genişletebilir.

KAYNAKÇA

- Agarwal, V., & Kalpaja, L. (2018). A study on the importance of green accounting. *International journal of advance research, ideas and innovations in technology*, 4(5), 206-210.
- Altınbay, A., & Durak, H. (2022). Çevre muhasebesi, yeşil muhasebe ve karbon muhasebesi kavramları hakkında yazılan makalelerin bibliyometrik analizi. *International Journal of Applied Economic and Finance Studies*, 7(1), 140-155.
- Apalı, A., & Acun, Ö., (2019). Muhasebe eğitimi alan öğrencilerde yeşili koruma bilincinin yeşil muhasebe üzerindeki etkisinin araştırılması. *Oğuzhan Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 18-36.
- Apalı, A., Bekci, İ., & Şahin, Ş. (2022). 1995-2020 yılları arasında çevre muhasebesi alanında yapılan çalışmaların içerik analizi. *Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 22(1), 95-113.
- Aronsson, T., & Löfgren, K. G. (1998). Green accounting in imperfect market economies. *Environmental and Resource Economics*, 11, 273-287.
- Bağdat, A. (2024). Yeşil Dönüşüm Kapsamında Muhasebede Dijital Arşivlemeye Geçiş: Meslek Mensupları Üzerinde Nitel Bir Araştırma. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 19(74), 82-103.
- Bezirci, M., Özpeynirci, R., & Durman, H. (2011). Sosyal sorumluluk kavramı bağlamında yeşil muhasebe eğitimi: Bir alan araştırması.
- Cairns, R. D. (2004). Principles of green accounting for renewable and nonrenewable energy resources. *Energy policy*, 32(2), 261-267.
- Cairns, R. D. (2006). On accounting for sustainable development and accounting for the environment. *Resources Policy*, 31(4), 211-216.
- Choubey, B., & Pattanayak, J. K. (2014). Designing a Course Curriculum on Environmental Accounting: Viewpoint of Indian Stakeholders. *IUP Journal of Accounting Research & Audit Practices*, 13(3).
- Cinel, M. O., & Karaman, G. (2023). Kurumsal Sosyal Sorumluluk, Yeşil Strateji, Yeşil Muhasebe İlişkisi Ve İşletme Performansına Katkısı Üzerine Kavramsal Bir Bakış. *Küllüye, (TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN 100. YILI ÖZEL SAYISI)*, 242-256.
- Crawford, C. J. (2009). In the Midst of Economic Disaster, Can the United States Still Care About Green Accounting?. *Proceedings of the Northeast Business & Economics Association*.
- Çelik, M. (2007). Çevreye duyarlı muhasebe. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (33), 151-161.
- Dewi, S. R., & Maryanti, E. (2018). The Implementation of Green Accounting Based on University Social Responsibility (USR) in Muhammadiyah University of Sidoarjo. *Journal of Economics, Business, and Government Challenges*, 1(1), 1-9.
- Egbunike, A. P., & Okoro, G. E. (2018). Does green accounting matter to the profitability of firms? A canonical assessment. *Ekonomski horizonti*, 20(1), 17-26.
- Erba, A., & Uçar, M. (1993). Sürdürülebilir kalkınma ve yeşil muhasebe. *Policy*, 19, 160-173.
- Fleischman, R. K. & Schuele, K. (2006). Green Accounting: A Primer. *Journal of Accounting Education*, 24 (1), 35-66.
- Gök, A. G., & Çarıkçı, O. (2022). Çevre muhasebesi konulu çalışmaların bibliyometrik analizi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 27(3), 369-391.
- Halberg, N., Verschuur, G., & Goodlass, G. (2005). Farm level environmental indicators; are they useful?: an overview of green accounting systems for European farms. *Agriculture, ecosystems & environment*, 105(1-2), 195-212.
- Hanifa, S., & Kahar, A. (2015, May). Green Accounting: Comprehension of Accounting Students. In *International Conference on Economics and Banking (iceb-15)* (pp. 156-165). Atlantis Press.

- Huhtala, A., & Samakovlis, E. (2003). Green accounting, air pollution and health (No. 82). National Institute of Economic Research.
- Jahamani, Y. F. (2003). Green accounting in developing countries: the case of UAE and Jordan. *Managerial Finance*, 29(8), 37-45.
- Kendirli, S., Ulker, Y., & Yamaltdinov, A. (2015). Accounting education at faculty of economic administrative science in Kyrgyzstan universities and expectation of students from accounting education, a case study in bishkek. *Research Journal of Business and Management*, 2(1), 52-68.
- Kestane, A., & Çelik, N. (2023). Yeşil Muhasebenin Muhasebe Eğitimindeki Rolü: Kilis 7 Aralık Üniversitesi'nde Araştırma. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1), 356-369.
- Kirlioglu, H., & Can, A. V. (2006). Çevresel Muhasebede Kavramsal Tartışmaların Gelisimi ve Analizi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (32).
- Koç Yalkın, Yüksel (2008), Genel Muhasebe: İlkeler ve Uygulamalar, Nobel Yayınları, 16. Baskı, Ankara.
- Korukoğlu, A. (2011). İşletmelerde çevre muhasebesi: İzmir ili uygulaması. *Ege Akademik Bakış*, 11(1), 81-89.
- Kurt, Z. (2024). Yeşil Yönetim Anlayışı İle İlgili Çalışmaların Bibliyometrik Analizi. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(2), 583-593.
- Özçelik, F. (2024). Muhasebe Müfredatına Sürdürülebilirliğin Yansımaları: Türkiye'deki Üniversitelerde Bir Araştırma. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 31(2), 325-346.
- Sefcik, E., Stephan- Soderstrom, S., Naomi- Stinson, H. Christopher (1997). Accounting Through Green- Colored Glasses: Teaching Environmental Accounting, *Issues in Accounting Education*, 12(1), 129-140.
- Sen, M., Pattanayak, J. K., & Choubey, B. (2010). Designing a course curriculum on environmental accounting: Viewpoint of Indian industry practitioners. *Social and Environmental Accountability Journal*, 30(2), 96-109.
- Süklüm, N. (2019). Yeşil muhasebe farkındalığının sosyal sorumluluk çerçevesinde analizi: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi örneği. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (84), 95-112.
- Şimşek, S. (2020). Yeşil muhasebe sisteminin dalı olan karbon muhasebesi ve bir termik santralde uygulama (Master's thesis, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Tarsuslu, S., & Koçyiğit, S. Ç. (2020). Üniversite öğrencilerinin yeşil muhasebe konusundaki algıları ve farkındalıkları: Bir üniversite örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 23(1), 326-340.
- Tavakol, M., & Dennick, R. (2011). Making sense of Cronbach's alpha. *International journal of medical education*, 2, 53.
- Vasile, P., Cristina, C. A., & Mihaela, L. (2008). Green Accounting—a Challenge for the Accountant Specialist. *Annals of the University of Oradea, Economic Science Series*, 17(3).
- Vincent, J. R. (2000). Green accounting: from theory to practice. *Environment and Development Economics*, 5(1), 13-24.
- Yakhou, M., D. ve Vernon, P. (2002). Environmental Accounting Coverage in the Accounting Curriculum: A Survey of U.S. Universities and Colleges. *Journal of Education for Business*, 78(1), 23-27.
- Yalçın, A., & Sarigül, S. S. (2021). Yeşil Pazarlama ve Yeşil Muhasebe Konularının Görsel Haritalama Tekniğine Göre Bibliyometrik Analizi 1. *Third Sector Social Economic Review*, 56(1), 304-328.
- Yelgen, E. (2022). Yeşil muhasebe ve uygulama örnekleri üzerine bir çalışma. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, (Özel Sayı), 100-126.
- Yılmaz, Z., & Şahin, Z. (2017). Muhasebe dersi alan öğrencilerin yeşil muhasebe konusundaki algıları ve farkındalıkları. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 110-122.